

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж 4015/22
12.4.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Јелене Стојилковић, председника већа, Ирене Вуковић и Станиславе Митровић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији су пуномоћници Александар Ђорђевић и Олгица Батић, адвокати из Београда, ул. Призренска бр. 13/4, против тужених ББ и ВВ, обе из ..., чији је заједнички пуномоћник Жарко Ружић, адвокат из Београда, ул. Балканска бр. 40/3 и ГГ, непознатог пребивалишта и боравишта, са последњих познатим пребивалиштем у ..., кога заступа привремени заступник Иван Ивановић, адвокат из Београда, ул. Павла Поповића бр. 4, ради утврђења, одлучујући о жалбама тужених, изјављеним против пресуде Вишег суда у Београду П бр. 1170/21 од 11.05.2022. године, у седници већа одржаној дана 12.4.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована жалба тужених и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Вишег суда у Београду П бр. 1170/21 од 11.05.2022. године.

ОДБИЈА СЕ захтев тужених ББ и ВВ за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Образложење

Побијаном пресудом у ставу првом изреке усвојен је тужбени захтев тужиоца па је утврђено да је уговор о купопродаји стана закључен дана 24.03.2014. године између тужених ББ из ... и ГГ из ..., оверен пред Првим општинским судом у Београду Ов I бр. 20406/14 ништав. У ставу другом изреке усвојен је тужбени захтев тужиоца, па је утврђено да је уговор о купопродаји стана закључен дана 11.06.2014. године између тужених ГГ из ... и мал. ВВ из..., преко законског заступника ББ оверен пред Првим основним судом у Београду Ов I бр. 40357/14 ништав. У ставу трећем изреке обавезане су тужене да тужиоцу на име трошкова парничног поступка солидарно исплате износ

од 787.500,00 динара.

Против наведене пресуде тужени су благовремено изјавили жалбу побијајући је из свих законских разлога.

Испитујући побијану пресуду у смислу одредбе члана 386 ЗПП (“Службени гласник РС” бр. 72/11, 55/14,87/18 и 18/20), Апелациони суд у Београду је оценио да су жалбе тужених неосноване.

У поступку пред првостепеним судом није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 1, 2, 3, 5, 7 и 9 ЗПП, на које Апелациони суд пази по службеној дужности, нити се жалбом тужених указује на другу битну повреду која је могла бити од утицаја на правилност и законитост донете одлуке. Неосновано се жалбом тужених указује да је почињена и битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 12 ЗПП, јер ожалбена пресуда нема недостатака због којих се не може испитати, изрека пресуде је разумљива и непротивречи сама себи нити разлозима пресуде, а разлози који су наведени у пресуди су јасни и о битним чињеницама не постоји противречност између онога што се у разлозима пресуде наводи са садржином исправа, записника и исказима датим у току поступка.

Према чињеничном утврђењу првостепеног суда следи да је између тужиоца и првотужене ББ постојала ванбрачна заједница која је трајала почев од 1997. године до 2009. године из које је рођено заједничко дете, друготужена ВВ. У току трајања ванбрачне заједнице стечена је заједничка имовина, између осталог и стан у ... у ул. ..., што је утврђено правноснажном пресудом Првог основног суда у Београду П бр. 15186/12 од 23.09.2019. године. Решењем Службе за катастар непокретности од 28.10.2005. године промењен је носилац права својине на стану бр. ... у згради у ул. ... у ... са дотадашњег власника ДД у корист ББ, а решењем од 07.07.2014. године на предметном стану уписано је право својине у корист ВВ. Тужена ББ је у својству продавца са туженим ГГ у својству купца дана 24.03.2014. године закључила уговор о непокретности, оверен пред Првим основним судом у Београду под Ов 20406/14 на основу ког уговора је тужени ГГ купио непокретност-стан који се налази у стамбеној згради у ..., ул. ..., изграђеној на кат. парц. бр. ... КО ..., уписан у Лист непокретности бр. ... за купопродајну цену у износу од 200.000 евра. У уговору је наведено да је износ купопродајне цене исплаћен продавцу пре закључења предметног уговора, о чему су уговорне стране потписале признаницу и овериле потписе на признаници пред Првим основним судом у Београду дана 24.03.2014. године Ов бр. 20411/14. Тужени ГГ је по основу закљученог уговора платио порез на пренос апсолутних права у износу од 578.880,00 динара. Тужени ГГ је у својству продавца предметни стан отуђио тада мал. туженој ВВ у својству купца коју је приликом закључења уговора заступала мајка ББ као законски заступник, на основу уговора о купопродаји непокретности закљученог и овереног дана 11.06.2014. године пред Првим основним судом у Београду под Ов бр. 40347/14 за купопродајну цену у износу од 200.000 евра, са напоменом да је купопродајна цена у целости исплаћена продавцу пре закључења уговора о чему је сачињена признаница која је оверена пред Првим основним судом у Београду Ов бр. 40361/14 дана 11.06.2014. године. Тужена ББ као законски заступник тада мал. тужене

ВВ је по основу закљученог уговора платила порез на пренос апсолутних права у износу од 578.880,00 динара.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, применом одредби члана 12, 51 став 1, 52, 53 став 1, 66 став 1, 99 став 1, 454 став 1 Закона о облигационим односима, правилно је првостепени суд усвојио тужбени захтев тужиоца и утврдио да су уговори који су закључени између тужених апсолутно ништави правни послови дајући при том разлоге које у потпуности прихвата и овај суд.

По ставу првостепеног суда уговор о купопродаји који је закључен 24.03.2014. године између тужене ББ и ГГ је ништав правни право, с обзиром да је кауза, односно основ овог правног посла непостојећи. Тужена ББ је пре закључења наведеног уговора била уписана као власник предметног стана у катастару непокретности, али је наведена непокретност стечена у току трајања ванбрачне заједнице са тужиоцем који је учествовао у куповини исте, тужилци је на њен рачун уплатио износ од 60.000 евра дана 09.08.2005. године. Тужена ББ је отуђила целу непокретност без обзира на чињеницу што је иста стечена у току трајања ванбрачне заједнице са тужиоцем и то након што је тужилац поднео тужбу ради утврђења права својине у уделу од 1/2 на предметном стану, а на име стицања у ванбрачној заједници. Тумачењем стварне и заједничке намере уговорних страна, произилази да уговор о купопродаји непокретности нема основ, односно код истог не постоји кауза, те се као такав не може сматрати пуноважним правним послом. Тужена ББ није доказала основаност тврдњи да су уговорне обавезе у целости извршене, односно да је она у својству продавца предала предметни стан у својину туженом ГГ, а да је након тога тужени ГГ у својству купца њој исплатио купопродајну цену у износу од 200.000 евра. Чињеница да су они сачинили признаницу у којој се наводи да је дошло до примопредаје купопродајне цене и да је иста оверена не доказује да је до предаје новца заиста и дошло јер овером у суду је само потврђено да су тужени својеручно потписали наведену признаницу али се истом не потврђује сам чин предаје купопродајне цене. Након закључења уговора о купопродаји тужени ГГ није надлежном катастру подносио захтев за упис права својине. Са наведених разлога је ништав и уговор о купопродаји непокретности од 11.06.2014. године који је закључен између туженог ГГ у својству продавца и тада малолетне ВВ преко законског заступника мајке тужене ББ, с обзиром да је кауза односно основ овог правног посла непостојећи. Наведени уговор је закључен три месеца након закључења претходног уговора о купопродаји. И код овог уговора није дошло до испуњења обавеза уговорних страна, обзиром да тужени у прилог својих навода нису доставили доказе, нити је тужена ББ доказала да је заиста и предала новчани износ од 200.000 евра на име купопродајне цене. У конкретном случају није дошло до испуњења међусобних обавеза уговорних страна по закљученим уговорима о купопродаји непокретности. Код ових уговора сагласна изјава воље између уговорних страна је привидно дата, а код привидног посла и не постоји сагласност воља. Код тужених није постојала намера да ови уговори између њих створе нити произведу било каква права и обавезе, односно није постојала намера да се закључењем спорних уговора изврши пренос права својине на стану прво са ББ на туженог ГГ, а касније са туженог ГГ на тужену тада мал. ВВ. Они су желели само да створе привид да је међу њима постојао одређени правни однос, а што је за последицу имало ништавост. Тужени су поступали супротно начелу савесности и поштења и са заједничком намером да

закључењем уговора о купопродаји онемогуће тужиоца да оствари своја својинска права на предметној непокретности.

Неосновани су жалбени наводи тужених у којима истичу да тужилац није активно легитимисан као и да нема правни интерес за вођење овог спора, да се он ни по чему не може сматрати као заинтересовано лице за утврђење ништавости ових уговора о купопродаји те да је у том смислу образложење првостепеног суда недовољно и неодређено. Предмет расправљања су уговори у којима тужилац није уговорна страна нити стиче било каква права и обавезе нити их губи, тужилац је отац друготужене те самим тим представља њеног евентуалног законског наследника па самим тим утврђењем ништавости оваквих уговора односно потврђивањем овакве пресуде тужилац губи неко своје евентуално право које би имао да овакви уговори остану важећи, а и сам тужилац је истакао да му не би сметало да се стан у целисти води на заједничку ћерку друготужену ВВ.

Странацка легитимација у парници представља материјално-правни однос странке према предмету спора, односно према праву ради чије заштите је парница покренута. Стога су у парници стварно легитимисани као учесници субјекти материјално-правног односа из кога је парница настала. То значи да је тужилац активно легитимисан када из материјално-правног односа из кога је настао спор произилази његово право да захтева утврђење неког права, извршење чинидбе или трпљење, а тужени су пасивно легитимисани када из истог односа произилази њихова обавеза да трпе или изврше оно што тужилац има право захтевати.

Правни интерес за вођење парнице и активна легитимација су различите категорије, па је последица непостојања правног интереса одбачај тужбе, док недостатак активне или пасивне легитимације подразумева мериторно одлучивање односно одбијање захтева. Правни интерес код тужбе за утврђење оцењује се са становишта примене материјалног и процесног права. Првостепени суд је правилно утврдио постојање правног интереса тужиоца за подношења тужбе односно да се наведени уговори о купопродаји уклоне из правног промета као и постојање његове активне легитимације.

Одредбом члана 194 став 1 ЗПП прописано је да тужилац може у тужби да тражи да суд само утврди постојање односно непостојање неког права или правног односа, повреду права личности или истинитост, односно неистинитост неке исправе док је у ставу два наведеног члана прописано да тужба за утврђење може да се поднесе ако тужилац има правни интерес да суд утврди постојање, односно непостојање неког спорног права или правног односа пре доспелости захтева за чинидбу из истог односа или истинитост, односно неистинитост неке исправе, или ако тужилац има неки други правни интерес.

Имајући у виду све напред наведено насупрот жалбеним наводима тужених тужилац има непосредни правни интерес за утврђење ништавости наведених уговора о купопродаји и за подношење тужбе за утврђење, будући да је његов правни положај у тренутку подношења тужбе био неизванстан у односу према туженим (првотужена је располагала имовином која је стечена за време трајања ванбрачне заједнице), тако да се

отклањање те неизвесности сматра оправданим подношењем предметне тужбе. У конкретном случају је тужиоцу оспорено право својине на непокретности која је стечена за време трајања ванбрачне заједнице, те у складу са тим тужилац има правни интерес за вођење парнице и утврђење ништавости наведених правних послова, а којима је он тог права лишен, предметна непокретност је отуђена, тако да су му закљученим уговорима повређена права и он као заинтересовано лице има правни интерес за утврђење ништавости тих уговора и свакако је активно легитимисана страна за то. Тужилац је учинио вероватним постојање правног интереса, сходно одредби члана 109 став 1 Закона о облигационим односима. Када говори о заинтересованом лицу Закон о облигационим односима у наведеној одредби, заправо, говори о активно легитимисаном лицу које такође мора имати правни интерес и то онај интерес који је директан и непосредан за подношење дозвољене тужбе за утврђење, јер је правни интерес општа процесна претпоставка која мора постојати да би се о захтеву заинтересованог-активно легитимисаног лица за утврђење ништавости мериторно одлучило.

Насупрот жалбеним наводима тужених, првостепени суд је правилно утврдио чињенично стање, применом одредбе члана 8 ЗПП, па је по свом слободном уверењу, на основу савесне и брижљиве оцене сваког доказа засебно и свих доказа заједно, као и на основу резултата целокупног поступка, одлучио које ће чињенице узети као доказане. У току поступка терет доказивања је на странкама које тврде да имају одређено право али је законом такође установљено начело слободне оцене доказа, које препушта суда савесну и брижљиву оцену доказа, при чему сходно одредби члана 229 ЗПП, суд одлучује које ће доказе извести ради утврђивања битних чињеница. У образложењу пресуде првостепени суд је на јасан, логичан и прихватљив начин извео садржину изведених доказа и правилно ценио исказе тужиоца, првотужене и као законског заступника друготужене, сведока, поклонивши веру исказу тужиоца и сведока у погледу релевантних чињеница, а неприхватајући исказ првотужене и као законског заступника друготужене, зашта је дао јасне и логичне разлоге. Стога је првостепени суд јасно и недвосмислено утврдио да у конкретном случају приликом закључења предметних уговора о купопродаји није постојала кауза, односно да исти немају основ тако да не могу бити пуноважни правни послови. Ово са разлога што код уговорних страна није ни постојала намера да се наведени уговори закључе, нити да се међу њима створе било каква права и обавезе поводом тих уговора, већ су они желели да створе привид да међу њима постоји одређени правни однос.

Наиме, одредбом члана 454 у ставу 1 Закона о облигационим односима је прописано да се уговором о продаји обавезује продавац да пренесе на купца право својине на продату ствар и да му је за ту сврху преда, а купац се обавезује да плати цену у новцу и преузме ствар.

Одредбом члана 26 Закона о облигационим односима је предвиђено да је уговор закључен када се се уговорне стране сагласиле о битним састојцима уговора, док је одредбом члана 66 истог закона у ставу 1 предвиђено да привидан уговор нема дејства међу уговорним странама. Одредбом члана 51 истог закона у ставу 1 је предвиђено да свака уговорна обавеза мора имати допуштен основ, да је основ недопуштен ако је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима, и да се

претпоставља да обавеза има основ иако није изражен.

Следом изнетог произилази да је кауза један од битних услова за настанак уговора, да је основ уговорне обавезе или кауза циљ коме странке теже приликом преузимања уговорних обавеза. Код двострано обавезних уговора обавеза једне странке има за своју каузу обавезу друге странке, обавеза једне, основ је обавезе друге стране. У уговору о купопродаји купац се обавезује да плати одређену цену зато ће му продавац продати и предати одређену ствар и обрнуто. Према томе, кауза је један од битних услова за настанак одређеног правног посла, односно уговора. Међутим, кауза може бити и привидна, односно фиктивна. Она се јавља као резултат воље уговорних страна, које инспирисане одређеним мотивима, лажно представљају трећим лицима да су закључиле један уговор са одређеном каузом, а заправо га нису закључиле. Таква фиктивна кауза доводи до настанка фиктивног (симулованог уговора) а Закон о облигационим односима у члану 66 став 1 санкционише оваква стања, предвиђајући да привидни уговор не производе правно дејство међу уговорним странама односно да су погођене санкцијом ништавости.

Из утврђеног чињеничног стања, насупротив жалбеним наводима тужених, првостепени суд је правилно утврдио да тужени спорне уговоре о купопродаји нису закључили са намером преноса права својине на непокретности, већ са намером да се тим уговорима осујете евентуална својинска права тужиоца. На то указује и чињеница коју је правилно утврдио првостепени суд да уговори нису испуњени, није дошло до исплате купопродајне цене, до предаје непокретности нити пак до преноса права својине уписом у јавне књиге. На одсуство намере стицања права својине на наведеној непокретности указује и чињеница да друготужени ГГ након закључења и овере уговора о купопродаји никада није поднео захтев за пренос права својине на своје име у јавним књигама. Због одсуства основа (каузе) за продају, куповину и пренос права својине на непокретности, спорни уговори нису могли да производе правно дејство како је то правилно оценио првостепени суд.

Како спорни уговори о купопродаји нису закључени у циљу стицања својине и без намере стварног располагања односно отуђења некретнине и без обзира на чињеницу да су уговори закључени у писменој форми, да су оверени, да је плаћен порез на пренос апсолутних права уговори немају правно дејство међу туженима. Циљ закључења наведених уговора је било осујећење својинских права тужиоца, па без обзира на чињеницу да је у правноснажно окончаном поступку утврђено да је тужилац сувласник на 1/2 идеална дела предметне непокретности по основу стицања у ванбрачној заједници са првотуженом, то он има правни интерес да утврди ништавост спорних уговора о купопродаји у целости, и да их уклони из правног промета јер наведени уговори нису ни закључени и нису представљали израз праве воље уговорних страна већ им је циљ био да се створи само привид о њиховом закључењу.

Приликом доношења другостепене одлуке Апелациони суд је ценио и остале жалбене наводе тужених, али је нашао да се истима не доводи у сумњу законитост и правилност одлуке, те да исти нису од утицаја на другачију одлуку суда с обзиром на напред утврђене одлучне чињенице и заузето правно становиште.

Насупрот жалбеним наводима тужених, правилна је одлука о трошковима парничног поступка донета правилном применом одредаба члана 151, 153 и 154 ЗПП, па су тужиоцу који је у овом спору успео, а био заступан од стране пуномоћника из реда адвоката признати нужни и неопходни трошкови за вођење ове парнице, а све с обзиром на вредност и врсту предмета спора према важећој АТ и ТТ, у време доношења одлуке.

Без утицаја је и жалбени навод тужених да је у конкретном случају тужилац преклудиран у погледу захтева на накнаду трошкова парничног поступка, имајући у виду да је главна расправа закључена на рочишту од 11.05.2022. године, а да се пуномоћник тужиоца обавезао да трошковник достави у року од 3 дана, када се са друге стране има у виду чињеница да се ради о судском року (за разлику од законског) и да је пуномоћник тужиоца испоштовао тај рок тако да није дошло до губитка права на предузимање те радње.

Из изнетих разлога, применом одредбе члана 390 ЗПП и 401 тачка 2 ЗПП, одлучено је као у ставу првом изреке.

Захтев прво и друготужене за накнаду трошкова парничног поступка одбијен је као неоснован, будући да у жалбеном поступку нису успеле, а сходно одредби члана 165 ЗПП, па је донета одлука као у ставу другом изреке.

**Председник већа-судија
Јелена Стојилковић с.р**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић